

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»
Факультет адвокатури та антикорупційної діяльності
Кафедра організації судових,
правоохоронних органів та адвокатури

АДВОКАТУРА: МИНУЛЕ, СУЧАСНІСТЬ ТА МАЙБУТНЄ

**МАТЕРІАЛИ
XV Міжнародної
науково-практичної конференції**

*14 листопада 2025 року,
м. Одеса*

Одеса
«Юридична література»
2025

УДК 347.965(477)(063)
А288

Редакційна колегія:

Н. М. Бакаянова (голова), завідувачка кафедри організації судових,
правоохоронних органів та адвокатури;
С. К. Костенко, професор;
І. О. Кісліцина, доцент;
М. О. Кравченко, доцент;
О. Г. Свіда, доцент;
П. М. Синицин, доцент;
О. О. Храпенко, доцент;
Л. П. Нестерчук, старший викладач;
Р. Р. Щербатий, асистент

Рекомендовано до друку вченою радою Національного університету «Одеська юридична академія» (протокол № 3 від 15 жовтня 2025 р.)

Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє : матеріали XV Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 14 листопада 2025 р.) / редкол.: Н. М. Бакаянова (гол.), І. О. Кісліцина, М. О. Кравченко [та ін.]. — Одеса : Юридична література, 2025. — 664 с.

ISBN 978—966—419—456—0

У збірнику містяться матеріали доповідей XV Міжнародної науково-практичної конференції «Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє», яка відбулася 14 листопада 2025 р. у Національному університеті «Одеська юридична академія». Доповіді учасників присвячені актуальним питанням адвокатури і здійснення адвокатської діяльності в Україні, історії адвокатури, діяльності Національної асоціації адвокатів України, проблемам і перспективам розвитку адвокатського самоврядування, правилам адвокатської етики та юридичній відповідальності адвокатів, зарубіжному і міжнародному досвіду організації та діяльності адвокатури.

УДК 347.965(477)(063)

Відповідальність за зміст та достовірність поданого матеріалу несуть учасники конференції, їхні наукові керівники та рецензенти, які рекомендували ці матеріали до друку.

ISBN 978—966—419—456—0

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2025

Отже, для підвищення ефективності участі адвокатів у конституційному процесі необхідно вдосконалити законодавство та регламент Конституційного Суду України, чітко визначивши права адвоката у цьому типі судочинства. Окрім того, слід створювати умови для підготовки адвокатів із конституційного права, розвивати аналітичні центри, які узагальнюють практику Конституційного Суду, а також забезпечувати доступ адвокатів до якісної правової інформації.

Таким чином, адвокат у конституційному судочинстві виконує не лише роль захисника конкретної особи, а й функцію гаранта дотримання принципів верховенства Конституції України. Його участь сприяє зміцненню правової держави, розвитку демократичних інститутів і підвищенню довіри громадян до судової влади.

Список використаної літератури

1. Конституція України від 28.06.1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>
2. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 р. № 5076-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text>.
3. Константи́й О. В. Щодо участі адвоката в конституційному судочинстві. *Юридичний збірник «Dictum Factum» Державного університету інфраструктури та технологій*. Київ, 2023. С. 79–83

Науковий керівник: доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія», кандидат юридичних наук, доцент **Кравченко Марина Олександрівна**

Платонова О. А.

студентка 1-го курсу магістратури факультету
адвокатури та антикорупційної діяльності
Національного університету «Одеська юридична академія»

ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ ПЕРЕГОВОРІВ У СИСТЕМІ АЛЬТЕРНАТИВНОГО ВИРІШЕННЯ СПОРІВ

Переговори є однією з найпоширеніших форм альтернативного вирішення спорів. На наш погляд, вони виглядають як можливість налагодити безпосередній діалог між сторонами з метою досягнення взаємоприйнятної угоди. Їхня привабливість полягає у гнучкості, швидкості та в тому, що тут можна врахувати не лише юридичні, а й практичні чи навіть особистісні інтереси учасників. Водночас зрозуміло, що переговори мають і певні виклики — емоційне напруження,

брак довіри чи нерівність сторін. Усе це може вплинути на результативність процесу. Саме тому, на нашу думку, аналіз труднощів і можливостей переговорів є важливим для розуміння їхньої ролі у сучасній системі альтернативного вирішення спорів.

На нашу думку, переговори мають ще одну важливу можливість — вони сприяють розвитку культури спілкування у суспільстві. Вміння домовлятися, слухати і чути іншу сторону, поступатися в окремих моментах заради досягнення спільного результату — це не лише юридична навичка, а й життєва. Тому переговори можна розглядати не лише як інструмент вирішення спорів, а й як спосіб виховання взаємоповаги та відповідальності у міжособистісних і професійних відносинах.

Альтернативні способи вирішення спорів як інститут позасудового врегулювання конфліктів є досить популярним методом захисту прав у більшості країн світу. При цьому такі методи зовсім не є новими для міжнародної практики. Україна ж, обравши вектор європейських цінностей і здійснюючи імплементацію норм міжнародного права, закріпила у своєму законодавстві альтернативні способи вирішення спорів.

Альтернативне вирішення спорів (ADR — англ. Alternative dispute resolution) — це узагальнюючий термін, що охоплює цілу низку процедур позасудового врегулювання конфліктів [1, с. 271]. Досвід показує, що серед них переговори займають особливе місце.

Практика свідчить: якість і ефективність переговорів значною мірою залежать від участі у них професійних юристів (адвокатів). Я бачу в цьому логіку: фахівці можуть убезпечити від нових конфліктів, гарантувати конфіденційність, пояснити сторонам їхні права та відповідальність, а також показати вигоди досудового врегулювання у порівнянні з судовим процесом. Важливо й те, що сторони можуть у будь-який момент відмовитися від процедури або впливати на її строки, а це економить не лише час, а й кошти [2, с. 83].

Особливою перевагою переговорів є можливість для сторін виробити таку угоду, яка задовольнить обох учасників і водночас дозволить уникнути затяжних судових розглядів із великими матеріальними витратами та ризиком програшу.

Цікавою видається думка Н. Бондаренко-Зелінської. Вона стверджує, що переговори є найпоширенішим та найдоступнішим способом вирішення будь-якого правового спору, адже вони базуються на діалозі між сторонами щодо можливих шляхів виходу з конфлікту. Проте ефективність переговорів прямо залежить від рівня правової культури їхніх учасників: рішення має відповідати вимогам законності й бути реальним для виконання. На жаль, і громадяни України, і навіть окремі представники юридичної професії не завжди де-

монструють достатній рівень знань у цій сфері. Більше того, іноді через некваліфіковані чи навіть протиправні дії юристів знижується довіра до самого інституту представництва. Тому часто сторони спору не використовують увесь потенціал переговорів як методу ABC [2, с. 85].

У порівнянні з юрисдикційним захистом ABC мають чимало переваг: швидкість у реагуванні на конфлікт, неформальність і добровільність, залучення до процесу тих, хто безпосередньо знає всі обставини, можливість брати участь представникам сторін, спрощена процедура, відсутність значних витрат і, звичайно ж, конфіденційність [3, с. 246].

Ефективність переговорів полягає в тому, що їхнім результатом стає рішення, яке задовольняє обидві сторони, заощаджуючи час і кошти на послуги посередників. Однак значним недоліком, на мій погляд, є низький рівень правової обізнаності. Це часто призводить до прийняття рішень, які суперечать законодавству або взагалі не можуть бути реалізовані.

Український центр медіації також відносить до мінусів переговорів відсутність особи, яка б керувала процесом, надмірну тривалість процедури через погану організацію та відсутність контролю за виконанням домовленостей [4, с. 240].

Отже, переговори як елемент системи альтернативного вирішення спорів поєднують у собі як труднощі, так і значні переваги. З одного боку, вони можуть ускладнюватися нерівністю сторін, недостатньою підготовкою чи затягуванням процесу. З іншого — саме переговори дозволяють зберегти відносини, забезпечити конфіденційність, економію часу й коштів. Для мене важливо, що вони також сприяють формуванню культури діалогу й підвищують автономію сторін. Саме тому можна визначити переговори як ефективний і перспективний інструмент вирішення конфліктів у різних сферах суспільного життя.

Список використаної літератури

1. Герасимчук С. С. Медіація як один із видів альтернативного вирішення спорів: визначення переваги та недоліки. Науковий Вісник Ужгородського національного університету № 82 ч.1. 2024 р. с. 270–274 URL: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2024/05/43.pdf>
2. Альтернативні способи вирішення цивільних спорів за законодавством України: навчальний посібник; за ред. канд. юрид. наук, доц. О. Б. Верби-Сидор. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 416 с. URL: https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/3835/1/verba-sydor_26-05-21.pdf
3. Фідря Ю. О. Альтернативні способи вирішення спорів: теоретичні та практичні аспекти. Науковий вісник Ужгородського національного уні-

верситету. Серія: Право. 2024. Вип. 86(2). С. 242–247. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2024_86\(2\)__39](http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2024_86(2)__39)

4. Шевчук О. П. Переговори сторін як один із альтернативних методів позасудового врегулювання спорів. Наукові заходи Юридичного факультету Західноукраїнського національного університету. 2020. № 10. 240 с. <http://confuf.wunu.edu.ua/index.php/confuf/article/view/617/614>

Науковий керівник: доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія», кандидат юридичних наук, доцент *Свида Олексій Георгійович*

Плачинда А. П.

студентка 3-го курсу факультету
адвокатури та антикорупційної діяльності
Національного університету «Одеська юридична академія»

МЕХАНІЗМИ НАДАННЯ БЕЗОПЛАТНОЇ ПРАВНИЧОЇ ДОПОМОГИ В ЗОНАХ БОЙОВИХ ДІЙ: ОЦІНКА ДОСТУПНОСТІ ТА ЯКОСТІ

Повномасштабна збройна агресія рф проти України, розпочата у лютому 2022 року, зумовила істотне зростання потреб населення у правничій допомозі, зокрема у відновленні втрачених документів, фіксації та відшкодуванні шкоди від руйнування майна, визначенні (підтвердженні) статусу внутрішньо переміщених осіб (ВПО), отриманні компенсацій тощо.

Система безоплатної правничої допомоги (далі — БПД) в Україні в умовах воєнного стану продемонструвала здатність до інституційної стабільності та адаптації. Втім рівень її результативності суттєво відрізняється залежно від регіональних особливостей, наявності інфраструктурних ресурсів, цифрової спроможності та кадрового потенціалу.

У сучасних умовах збройного конфлікту держава виконує не лише функцію гаранта безпеки, а й виступає інституційним посередником між громадянином і механізмами реалізації його законних інтересів.

Право на безоплатну правничу допомогу закріплене у статті 59 Конституції України: «Кожен має право на професійну правничу допомогу. У випадках, передбачених законом, ця допомога надається безоплатно» [1] та деталізоване в Законі України «Про безоплатну правничу допомогу». У період воєнного стану традиційні моделі надання правничої допомоги зазнали трансформації, що актуалізує потребу в переосмисленні підходів до забезпечення не лише фор-